

TRANSCRIPT Deep fakes en de nieuwe wet Seksuele Misdrijven (afl. 176)

ML Lieve luisterballen, welkom bij Damn Honey.

TUNE.

NYD De podcast over shit waar je als vrouw van deze tijd mee moet dealen.

ML Mijn naam is Marie Lotte.

NYD En ik ben Nydia.

ML En dit is aflevering 176.

NYD Een yes-no aflevering met ons twee.

ML We nemen de week door zoals je dat van ons gewend bent.

NYD Heb jij iets te vertellen over deze week, over afgelopen week?

ML Wat kop je dat er ontzettend subtiel in! Ik heb even wat persoonlijks te vertellen. Ik vind het niet het allerleukst om erover te praten, maar mijn relatie is uit. Twee weken geleden is het uitgegaan. Ik zeg dit vooral ook eventjes omdat ik er gewoon een beetje af lig.

NYD Ja, en ook wel omdat je natuurlijk... Kijk, wij vertellen zoveel persoonlijke dingen over onszelf.

ML Ja.

NYD Dat het ook ergens raar is ofzo.

ML Het voelt heel...

NYD Het is niet dat je het moet vertellen, maar het voelt raar als mensen het dus niet weten.

ML Ja, en het is natuurlijk ook mijn relatie, of in ieder geval Kato, is ook altijd gewoon zo'n groot onderdeel geweest van de podcast.

NYD Ja.

ML En die komt natuurlijk vaak ter sprake en ik vind het heel raar om er niks over te zeggen. Tegelijkertijd ben ik er niet klaar voor om er echt heel erg over te praten, want je hoort het misschien al aan mijn stem, het is gewoon echt nog niet, het is nog heel vers. Maar wat ik wel even wil doen...

NYD Is reclame maken voor jezelf!

ML Ja, namelijk, ik zoek een huis mensen.

NYD De meid zoekt een huis.

ML Ik kan niet blijven wonen waar ik woon, want dat is gewoon te duur. En ik wil heel graag in Amsterdam blijven wonen, het allerlieftst in Amsterdam-West blijven wonen, in mijn buurtje, met iedereen op loopafstand, omdat ik opgevangen moet worden, mensen!

NYD Ja, zij moet op de bank bij ons, ze moet er supportsnuit Toby in de buurt hebben.

ML Daarna moet ik naar bed kunnen rollen, zeg maar. Ik zeg dit even omdat ik hoop dat er iemand luistert die iemand kent... die toevallig iets van een huis verhuurt in

Amsterdam-West. Het gaat wel echt over een huis voor onbepaalde tijd of als het tijdelijk is voor in ieder geval twee jaar of zo. En ja, het liefst voor mezelf. En mijn budget is maximaal 1100 euro exclusief. Een mens zegt het maar gewoon eventjes, ik gooi het maar de ether in, in de hoop dat er iets uitkomt. En ik ben blij met alle tips, misschien niet per se over tijdelijke huizen van 3 maanden of zo.

NYD Ik wil daar toch wel even een disclaimer geven, want als mensen nu gaan sturen dat je nu 3 weken op een bank kan, die tips zoek je wel echt niet. Dat is heel lief.

ML Ik heb in de bonuspodcast iets meer gepraat over mijn gebroken hart. Er kwamen best wel wat DM's van mensen die door hetzelfde heen gaan als ik. Wat ik honestly echt heel troostend vind. Dus als je de behoefte voelt om in mijn DM te sliden, omdat je ook gewoon even wat lotgenotencontact zoekt, doe dat. Maar ook echt lieve mensen die zeggen als de nood hoog is, ik heb een slaapkamer over of we hebben hier een studio en dan niet in Amsterdam. Ik waardeer het echt enorm, ik vind het zo lief dat jullie allemaal meedenken, echt mijn hart ontploft van liefde. Tegelijkertijd is dat gewoon niet wat ik zoek nu.

NYD Ik zeg het ook om jou te beschermen, want je krijgt misschien ook de neiging om overal op te moeten reageren. En als er nu duizend mensen gaan sturen, hier is mijn kamer, ja, superlief. Maar op een onbepaalde tijd Amsterdam-West, 1100 euro, exclusief, maximaal, voor jezelf in principe. Maar wat moet dat moet?

ML Als ik het heb over blij met alle tips, als er plekken zijn waar je bijvoorbeeld met een huisgenoot zit, is dat ook niet iets wat ik zomaar afwijs of zo.

NYD Nee, precies.

ML Dus dan weten jullie dat. En I love you all dus echt heel erg. Ik waardeer al die berichtjes. En misschien dat ik er dus later nog wel wat over deel, want dit is weer ook eventjes een heel nieuw level van het leven dat ik doorga. Ik heb dit nog nooit gevoeld. Mensen denken nu ook dat het erbij hoort, maar oh my...

NYD Ik weet niet of mensen dat nou meteen denken, hoor. Mensen voelen dat ook gewoon met je mee, niet meteen te bagatelliseren.

ML Alle liedjes gaan over de liefde of over een gebroken hart. En ik heb nog niet eerder dat level van gebroken hart gevoeld. Meegemaakt, ja. Zet.

ML Ik kan niet meer praten nu erover.

NYD Goed dat je het even verteld hebt, denk ik. Dan gaan we door naar een leuk bericht.

TUNE Een leuk bericht.

Wij hebben in de vorige Yes No aflevering verteld dat wij de middelbare scholen langsgingen om les te geven. En dat wij heel erg geschrokken zijn eigenlijk van het sentiment dat op veel scholen heerste. Veel antifeministische geluiden, veel transhaat, conservatieve gedachten bij mensen die ze ook vocaliseren. En daar kregen we vervolgens weer reactie op van best

wel wat docenten, ouders, leerlingen, die reageerden met ik herken dit. Nou, dat gaf mij niet per se meer hoop.

ML Nee. Maar

NYD We hebben ook een berichtje gekregen wat wel hoop brengt.

ML Dit bracht zeker hoop:

Lieve Damn Honeys,

Ik luister jullie podcastaflevering 174 en het stukje over voor de klas staan tegenover kinderen die spreekbuizen zijn van fake news, herken ik enorm. Ik was namelijk zo'n kind.

Kinderen kopiëren wat ze horen van hun ouders en nemen die overtuigingen mee naar school. Ook dit soort uitspraken. Want je ouders hebben in de kern altijd gelijk. De (veelal doodenge) feiten en gevaren die thuis werden besproken, waren voor mij de waarheid.

Mijn vader zat al in de fabeltjesfuik voor het een naam had. Het was voor mij als kind zo ingewikkeld om de waarheden vanuit huis mee te nemen naar school en daar weer andere dingen te horen. Ik had vaak onenigheid met docenten die ik niet kon geloven of waar ik een 'feitje' dropte waardoor een vreemde sfeer ontstond die ik niet begreep. Bijvoorbeeld "global warming is een hoax" in de natuurkundeles, true story.

Het was een verwarrende en ook angstige tijd, overal zag ik gevaren waar anderen die niet zagen. Angst voor asielzoekers, islamitische mensen en andere conservatieve toestanden.

Omdat ik door (gast)docenten op mijn nummer werd gezet en uitgedaagd, deed dat wel iets met mijn sterke overtuiging. Het was vooral een zaadje voor later, toen ik mijn vrienden ontmoette en de studententijd inging.

Daarom wil ik jullie juist aanmoedigen dit te blijven doen, ook ver buiten de steden. Je weet nooit welke kwartjes wat later vallen :). Bedankt voor alles wat jullie mij leren, het harde conservatieve wordt steeds meer een vage stem achterin mijn hoofd (of aan tafel met kerst hahaha).

Liefs Bieke (Uitgegroeid tot queer feminist en activist)

NYD Ja, en we mochten Bieke met naam noemen. Dat heb ik even gevraagd. En toen stuurde ze nog... Ik zou het fijn vinden om anderen te vinden die hetzelfde hebben meegemaakt. Ik merk dat ik daarin vaak alleen ben, wat natuurlijk niet zo is. We zouden

kunnen connecten op Insta via... Dan komt-ie nu... @bieke.music. En Bieke is dus met de B. B-I-E-K-E. Ja.

ML En we zetten het ook wel eventjes in de show notes.

NYD Ja, wow, Bieke, wat fijn dat je deze mail gestuurd hebt.

ML Ik vind dit wel echt hoopvol.

NYD En we hadden het natuurlijk ook wel over, ik weet niet of we dat in de aflevering gezegd hebben, of gewoon tegen elkaar, van ja, je weet niet wat er blijft hangen. Dat is natuurlijk ook zo. Maar ik kan me ook zo goed voorstellen wat Bieke beschrijft over hoe eng dat eigenlijk moet zijn. Dat je dan iets zegt wat in jouw ogen gewoon volledig de waarheid en normaal is en dat de hele sfeer omslaat. Dat je denkt, hè, wat gebeurt hier nou? Dat moet ook wel heel verwarrend zijn.

ML En ik moet ook wel denken, we kregen nog, nadat we al die lessen hadden gegeven, van een leerling van een van die lessen een berichtje met, jullie deden het heel goed en goed verwoord en jammer dat het over ieders hoofd heen ging en dat het niet tot niemand doordrong. En daarvan denk ik nu ook, ja, je weet gewoon niet wat blijft hangen. Maar het voelt wel op het moment dat je voor de les staat... inderdaad alsof het niet doordringt, of ze niet willen, alsof ze een oogrollend daar zitten.

NYD En dat is misschien ook tiener eigen, weet je wel, van oh, moet ik hier weer naar een les gaan zitten luisteren. Het maakt niet uit waar die les over gaat.

ML Ik loop mezelf te channelen als tiener en ik wilde niks. Ik wilde niks horen, ik zat daar tegen mijn zin. Dus ik denk dat ook docenten die dingen zeggen die minder gevoelig liggen, E is MC2-kwadraat of zo, wat is het?

NYD *zingt* E is MC-kwadraat, dat is het enige waarom ik het weet hoe dat liedje heet.

ML Ja, die lopen natuurlijk ook tegen zo'n muur op, want niemand wil.

NYD Maar dit was wel een net andere muur, he? We moeten het ook niet naar beneden halen, want het viel ook wel weer mee. Het is de standaard-tienermuur. We moeten pas houden dat er heus ook mensen zijn die wel iets mee hebben gestemd.

ML Ja, dat is zo.

NYD Hadden we nog een brief:

Beste Nydia en Marie Lotte,

Gisteren luisterde ik jullie aflevering met Emine Ugur, over de emancipatie van moslimvrouwen. Diezelfde avond vertelde mijn zoon van 7 dat hij op school een gesprek had gehad over de Ramadan. (Wij zijn zelf niet religieus en hij gaat naar een niet-religieuze school). En ik vertel jullie graag hoe fantastisch dat is! Sinds hij in de groep 2 zit komt een moeder (moslima) van een meisje uit zijn klas, elk jaar tijdens de Ramadan hierover

vertellen. Zij doet dit op haar eigen initiatief maar de school pakt het dankbaar en heel holistisch op – vertelde ze mij vanochtend. Ik wist als kind alleen maar dat moslims tijdens de Ramadan “niet aten als de zon scheen” en daar hield het wel zo’n beetje mee op. Hij leert nu dat de Ramadan heel veel meer is, dat moslims dit doen om – in zijn woorden – heel gezond te zijn in het hoofd én in het lijf. De moeder die in de klas vertelt, vertelde mij ook dat de kinderen heel geïnteresseerd zijn, dingen hebben onthouden van vorig jaar en veel vragen stellen. Wat de school verder zoal doet: het verhaal dat in de klas verteld wordt en de handarbeidles zijn deze week op dit thema aangepast, en ieder kind mocht een narcis planten die ze, wanneer die is uitgekomen, aan iemand mogen geven (ik weet niet exact hoe dit aan de ramadan gelinkt is, maar met een beetje geluk kan mijn zoon me dat dus straks vertellen). Ook met het offerfeest is er soortgelijke aandacht, en vorig jaar heeft – ik dacht groep 7 – een moskee bezocht, met de imam gepraat, en eenmaal terug op school kreeg ieder kind de opdracht de imam een brief te schrijven met wat zij bijzonder vonden aan deze ontmoeting. Ik kan als moeder van twee zoons die helaas opgroeien in een wereld met groeiende moslimhaat, dit soort initiatieven alleen maar enorm toejuichen. Hoe fantastisch zou het zijn als alle scholen in het land dit zouden doen?? Ik ga dit in elk geval aan mijn vrienden met kinderen op andere scholen vertellen, hopelijk kunnen zij dit zaadje ook bij hun school planten.

Liefs en keep up the good work,

ML Dat is toch...

NYD Ja. Ja, en ik denk dat dit natuurlijk voor heel veel thema's heel goed zou zijn.

ML Ja. Gewoon praten.

NYD En als je dan hebt over een verbreed wereldbeeld, verhalen horen van mensen waarvan je misschien niet zo goed weet, van nou, wat gebeurt er nou allemaal. Groepen die racistisch bejegend worden of hoe zeg je dat, minderheden, dat die mensen aan het woord zelf komen om te laten zien van hey ja precies dit is what's up.

ML En dat voelt natuurlijk ook altijd net anders als iemand van die groep zelf voor de les staat, voor de klas staat want anders blijft het dus een soort abstract beeld wat je hebt van die mensen. En ik merkte dat ook een beetje toen wij zelf voor de klas stonden... en we te maken kregen met van die transphobe opmerkingen... en dat wij proberen wat uit te leggen daarover.

NYD Dat is toch anders dan als je zelf trans bent en daar iets over kan vertellen?

ML Ja, en dat is ook natuurlijk een stuk confronterender.

NYD En het COC doet dat ook, he?

ML Ja, maar het is natuurlijk ook een stuk confronterender... als je zelf tot die groep behoort en je krijgt die shit naar je hoofd.

NYD Ja, maar daar kies je dan dus bewust voor als je bij het COC zo'n workshop doet ofzo. Wij gingen erheen en dan is het ook van je mag in principe alles zeggen en vragen.

ML Je mag ook zeggen dat je tegen lesbische vrouwen bent en het is allemaal prima, alles open op tafel.

NYD Dan fixen wij onderling wel weer de mentale problemen die daaruit voortkomen.

ML Ja, dat klopt. Maar ik denk dat het dus heel goed werkt. Mensen van die groepen waar allemaal oordelen over zijn of die te maken hebben met haat, dat die dus zelf een verhaal kunnen doen en dus op die manier ook veel minder een abstract beeld worden en veel meer dus mensen die bestaan voor kinderen.

NYD Ja en ook we hebben regelmatig docenten die zeggen ja jullie hebben nogal de neiging om te zeggen dat moet op de scholen, de docenten moeten dit meegeven. Ja je kan natuurlijk ook niet van een docent verwachten dat hij op elk vlak maar alles weet. Dus als je af en toe een gastles kan inplannen, is dat ook al toppie. Nog een laatste leuke ding hebben we ook nog.

ML Leuk! Namelijk?

NYD Een winactie!

ML Precies, op zaterdag 6 april is het namelijk weer tijd voor... Sencity Festival in Sieperliefredenburg in Utrecht. Wij mogen er dus kaartjes voor weggeven. En nu denk je misschien, Sencity Festival, he, wat?

NYD Dat weet iedereen, toch?

ML Ja, nee, dat is zo. Dat was het!

NYD Sencity Festival is een festival waar twee werelden samen komen... die normaliter best wel gescheiden zijn van elkaar. Namelijk de wereld van dove en slechthorende mensen... en de wereld van horende mensen. En op Sencity Festival komt het dus samen en gebeurt er van alles met zintuigen. Dus je kan met allerlei verschillende zintuigen dingen ervaren, zoals muziek, ruiken, proeven.

ML Er is een lichtshow.

NYD Je kan zien en trillingen voelen.

ML En op het festival wordt dat in samenwerking met een zintuigenregisseur... worden de performances van de artiesten, de complete zintuigenbeleving.

NYD Er is ook deaf performance, een kunstvorm waarbij muziek vertaald wordt naar een performance, en dat wordt gedaan door doven of slechthorende performers die gebarentaal als moedertaal hebben. Dan vertalen ze de muziek, de teksten, de emotie en de intentie in een... wat is het Nederlands woord voor performance?

ML In een optreden. Je hoort de muziek dus ook gewoon. Dus als je een horend mens bent

en je bent daar, hoor je de muziek van zo'n artiest. En daarnaast staat dan een doof performer en die is dat aan het vertalen.

NYD Er zijn ook nog workshops. Er is een verhalenpodium. Ik zag ook de Hand Talks-sessie. Daar gaan drie gasten vertellen over het thema Utopie. Ja, hoe ziet de ideale wereld eruit?

NYD We hadden het hier al een keer gehad over Earth vs. Eyeth. Weet je dat nog?

ML Nee.

NYD Ben je alweer vergeten?

ML Ja.

NYD Earth is dan gericht op de horende mens, EAR (EARth).

ML Ja.

NYD En EYEth is dan een utopisch wereldbeeld van doven mensen. Waarbij de dove persoon in een utopie terechtkomt... waarbij het ook ingericht is op de dovenpersoon.

ML Ik weet het weer.

NYD Bijvoorbeeld met veel meer glazen wanden, met bredere gangen zodat je naast elkaar kan lopen en makkelijk kan gebaren. Allerlei van dit soort dingen. Ik kan dit dus nu ook niet zelf bedenken, want ik ben zelf niet doof. Dus ik weet niet wat je allemaal nodig hebt.

ML Nee, maar je hebt het perspectief nodig van iemand die doof is.

NYD In die handtalksessie komen er dus mensen aan het woord die dat wel vanuit hun eigen ervaring kunnen vertellen.

ML Nou, dit hele festival is dus een groot feest. Wij zijn vorig jaar geweest, het was hartstikke leuk. We mogen dus nu kaartjes weggeven, dus check even onze Instagram. Als je geen Insta hebt, kun je ook altijd een mailtje sturen, dan doe je ook mee. En we mogen op Petje Af ook kaartjes weggeven.

NYD We mogen twee keer een setje van twee kaarten weggeven. Dus je kan met iemand anders er dan heen.

ML Dus alles staat in de show notes straks.

[Damn honey No jingle]

ML Nydia, jij hebt de no.

NYD Ik heb hem ja. Het is de week tegen racisme en er kwam deze week een onderzoek naar buiten en dat bevestigt wat Aziatische Nederlanders natuurlijk al lang wisten en ook al heel vaak daar aandacht voor vragen en zich tegen uitspreken, namelijk: "*Aziatische Nederlanders ervaren net zoveel discriminatie als andere minderheden.*"

ML Ja god...

NYD Ja, het is een beetje zo van ja open deur...

ML Maar fijn dat het nu zwart op wit staat.

NYD Precies, en waar ik dus wel ook weer van schrok, wat misschien heel erg wit-privilege is dat ik daar dan nog van schrik, is dat er dus wel vaak onderzoek gedaan wordt in Nederland naar andere groepen die te maken hebben met discriminatie, maar dat dus mensen met Aziatische roots heel vaak buiten beschouwing worden gelaten in dit soort onderzoeken.

ML Wat, waarom?

NYD Ja nou er is een onderzoeker Iris Andriessen, en die zegt daarover: *“dat komt door het stereotype dat zij vaak als, en dan tussen aanhalingstekens, model minderheid worden gezien. Ze veroorzaken weinig problemen en zouden die ook weinig ervaren.”*

ML Hè?!

NYD En dan zegt Iris Andriessen, dit onderzoek heeft dat wel op zijn kop gezet. Ja want..

ML Maar dit is dus volledig vanuit aannames? Is er dus nooit onderzoek gedaan?

NYD Dat zal wel meevallen.

ML Want dat zijn modelburgers en die...

NYD En die ervaren geen problemen, er is niks mee aan de hand.

ML Oh wat vreselijk weer.

NYD En wat

ik daar ook erg aan vind is dat er dus ook een aanname in zit van oké, maar je maakt racisme mee want je veroorzaakt problemen.

ML Ja precies.

NYD Dat ook nog zeg maar. Even los van...

ML Er moeten een soort moeilijkheden zijn of problemen met een groep en dan pas naar je kijken.

NYD En dan is het ook wel logisch dat die mensen racisme ervaren dus dan gaan we onderzoek doen en in kaart... Zo voelt het voor mij.

ML Nou, ik ben weer helemaal... Wat?!.

NYD Oké, ruim een derde van de ruim 2500 bevraagde Nederlanders... die geeft aan, ik heb het afgelopen jaar discriminatie meegemaakt... en dat gebeurt het vaakst bij mensen met een Chinese achtergrond, namelijk bij de helft, dat is echt veel. En dan heb je het bijvoorbeeld over naropen. En dan bleek uit het onderzoek dat het meestal gaat om groepen mannen die dat dan dus doen en dat het doorgaans vrouwen zijn die het slachtoffer zijn. Ja, dat deed mij dus ook weer denken aan dat onderzoek over geweld tegen LHBTQ-ers. En daar was ook het grootste deel van de daders man, namelijk 95 procent.

ML Ja, ik bedoel, he? Het is een mannenprobleem.

NYD Het is een mannenprobleem. Het gaat dus om naropen en om beledigen, maar ook om benadeeld te worden als je een baan of huis zoekt. Dat heeft natuurlijk hele

verstrekken de gevolgen. En ook de positieve stereotypen die leiden tot discriminatie. Er is dan bijvoorbeeld dat idee van, oh als je Aziatische roots hebt, dan ben je vet goed op school. Dan ben je heel goed in wiskunde bijvoorbeeld. En dan zegt Andriessen daarover, als je dat dan dus niet bent, dan moet je het gaan uitleggen. Maar als je wel goed bent in bijvoorbeeld wiskunde, dan worden je eigen verdiensten gebagatelliseerd.

ML Want je bent toch al goed.

NYD Ja, zo van, daar hoef jij niet hard voor te werken, want dat zit gewoon in jou om wiskunde te kunnen. Dat is natuurlijk ook heel pijnlijk als je daar ook niet de erkenning voor krijgt.

ML Maar het is ook zo een voorbeeld van die positieve discriminatie, is natuurlijk ook dat er dus geen onderzoek is gedaan.

NYD Absoluut! Ja, want het zijn zogenaamde model...

ML Ze zijn allemaal zo goed en ze zijn zo stil en ze gedragen zich zo goed. Dus je gaat het...

NYD Ja, het is gewoon niet oké. En dan ook de gevolgen van discriminatie die hier genoemd worden. Het zijn psychische klachten, maar ook bijvoorbeeld minder betrokken voelen bij de samenleving.

ML Ja logisch

NYD Logisch! want je denkt op een gegeven moment, fuck jullie allemaal. Als ik er niet bij hoor, als ik altijd gezien word als de ander, buitengesloten wordt, geen huis kan krijgen, noem het allemaal maar op. Nou voor Aziatische Nederlanders is dit natuurlijk helemaal niks nieuws, het is gewoon dagelijkse realiteit en Asian Raisins spreekt zich bijvoorbeeld al jaren uit over racisme hier in Nederland tegenover Aziatisch Nederlandse mensen. Pan Asian Collective is er ook een voorbeeld van. En natuurlijk ook heel veel gewoon ja individuen, hoe zeg je dat? Mensen die zichzelf daarover uitspreken.

ML Ja, Siu-Yung Chow.

NYD Ja, bijvoorbeeld die is bij ons ook te gast geweest hierover.

ML Ja, en die hebben we geïnterviewd voor ons boek Shit waar je als vrouw mee moet dealen over de shit waar ze mee te maken heeft, en dan specifiek als Aziatische vrouw, omdat je op een bepaalde manier ook weer wordt geseksualiseerd.

NYD Ja, het

is weer precies dat kruispunt, denk ik, zoals altijd. Het is niet alleen het vrouw zijn, het is ook de Aziatische en die mix daarvan. Dat het weer een heel specifiek soort discriminatie is waar je dan mee te maken hebt.

ML En dat daar naar geluisterd moet worden en dat die verhalen naar buiten moeten komen. We moeten gewoon weten, niet alleen de mensen die er mee te maken krijgen, maar ook de andere mensen moeten weten wat er gebeurt. Het is gewoon fucked up!

NYD En daarover zegt Andriessen ook dat het nu voor iedereen zichtbaar is op welke schaal het plaatsvindt. En dat zorgt voor erkenning, maar het geeft vooral een opdracht aan ons als samenleving. En ja, helemaal eens. Asian Raisins heeft trouwens ook lesprogramma's voor die leraren waar ik het dan toch weer even neer kan leggen. Er zijn ook lesprogramma's. Fix het eventjes leraren. Wat is jullie probleem dat jullie dit niet al lang hebben opgelost?

ML Neem dit eventjes op in het curriculum.

NYD Grapje, we love you allemaal. Dan wil ik ook nog eventjes zeggen, zaterdag 23 maart om 1 uur op de Dam is weer de landelijke demo samen tegen racisme en discriminatie. Dan zijn er allemaal sprekers en dan om 14.40 uur volgens de planning, maar het zal denk ik een beetje uitlopen. Wordt er dan gelopen of is er een tocht naar het standbeeld de Dokwerker? Dus dan kan je aansluiten.

ML Ja, dus sluit je aan als je kunt en wilt.

NYD Ja!

ML Jij hebt er nog geen.

NYD Porno deepfakes!

ML Hier staat alles.

NYD Porno deepfakes, daar wilde ik het over hebben. Dat is natuurlijk helemaal niet een nieuw fenomeen, maar volgens mij hebben wij het daar dus nog nooit echt over gehad.

ML Nee! Tenminste, nee!

NYD Ik kan me niet echt herinneren, ik heb ook gegoogeld, damn honey deepfakes.

ML Maar ik moet eerlijk zeggen, het heeft dus... Oké, ik wist dat het bestaat, maar het leek gewoon allemaal zo ver weg of zo. En door nu, door die enorme spurt die AI aan het maken is, is het opeens een soort van ding.

NYD Meer in de zicht of zo, ja.

ML Meer in mn hoofd dan he, want het was altijd al een ding.

NYD Het was dus altijd al een ding. En ook journalist Welmoed Sijtsma, maar die heeft dus in 2022 er een docu-reeks over gemaakt. Die kunnen mensen ook gaan kijken als ze dat willen, omdat er dus een deepfake porno video van haar gemaakt was. Maar waarom het nu bij mij op de radar weer kwam, is door onderzoek van het AD. Want zij zijn gaan kijken op een website, op een platform waar dus porno deepfakes te vinden zijn. En daar zijn ze gaan zoeken naar BN'ers en die bleken er dus echt massaal op te staan.

ML Oh mijn god!

NYD En dan gaat het over Tweede Kamerleden, leden van het Koninklijk Huis, bekende Nederlanders, influencers, televisiepersoonlijkheden, allerlei bekende mensen. En die video's zijn vaak tienduizenden keren bekeken. Dus daarom is het nu even weer wat meer in het nieuws. Ze noemen de naam van het platform niet.

ML Maar... het is Pornhub.

NYD Nee, nee nee! Het is een platform speciaal gemaakt voor deepfakes. En ik ben er even ingedoken om te kijken wat zijn nou precies die aantal bezoekers. Toen vond ik 17 miljoen bezoekers per maand en dat waren cijfers uit 2023.

ML Dus dat is sowieso toegenomen!

NYD ...dat is een artikel van 2023. Dat was dan een of ander web analytics bedrijf wat op dat moment zei 17 miljoen. Ik weet niet hoeveel het nu is. En als je dus gaat kijken, allemaal vrouwen.

ML Ja.

NYD In die video's, allemaal vrouwen.

ML Dit is weer die totale seksualisatie van alles.

NYD Absoluut, het werkt ook heel slim. Het zijn vaak korte video's, je zou ook kunnen zeggen, een beetje trailerachtig. En dan moet je dus betalen om de hele film of video te kunnen zien. Is hartstikke strafbaar overigens, dit. Max, 2 jaar zelfstraf staat erop en geldboete categorie 4.

ML Ooh dat is wat [spottend]

NYD Ik heb me er helemaal in verdiept. En onder de nieuwe wet seksueel misdrijven waar jij het zo over gaat hebben. Daardoor valt het dus ook echt... Nee wacht, door de nieuwe wet seksueel...

ML Seksuele misdrijven

NYD ...valt het daar dus ook onder. En daardoor heb je ook recht op bijstand als je vlaggenvoer hiervan bent.

ML Ja heel goed

NYD Dus dat is ook wel goed om te weten denk ik. Ja deepfakes, je kan ze natuurlijk voor heel veel dingen gebruiken in principe. Volgens mij is die ook onlangs in een activistische beweging. Hebben we ook een keer een deepfake vanuit Extinction Rebellion geloof ik. Weet je dat nog?

ML Ik heb dat niet. Ik kan, maar mijn hoofd is ook gewoon prut dus...

NYD Er was op een gegeven moment een video en dat werd dan dus binnen de activistische beweging gedeeld. Dus geen porno en dat was volgens mij Mark Rutte of een politicus.

ML Oh ja! Die heb ik zelf ook gedeeld.

NYD Ja, heel erg out of character eigenlijk. Heel erg gaat zeggen van wow, klimaatverandering is echt niet oké. We moeten daar iets aan doen.

ML Ja, die heb ik ook nog gedeeld.

NYD Eigenlijk

niet oké om dat te delen, want het maakt niet uit wat het doel is, volgens mij moet je dit dus gewoon niet doen.

ML Het is natuurlijk, in die video was wel overduidelijk dat het een deepfake is.

NYD Is dat zo? Voor jou misschien hè? Dat is dus de vraag ook, vind ik. Van wanneer, is het duidelijk?

ML Het loopt niet in de video, want het stond wel bij de beschrijving die ik dan had gedeeld erbij. Maar het is natuurlijk niet zo, ja die video gaat natuurlijk ook een eigen leven leiden en als het er niet in staat...

NYD Ik vind

dus dat we er eigenlijk best wel kritisch over moeten zijn.

ML Dat denk ik eigenlijk ook.

NYD Het schijnt dus dat je bijvoorbeeld deepfake-video's... wel ook goed in therapie zou kunnen toepassen. Stel je maakt iets verschrikkelijks mee en iemand in jouw omgeving, een beste vriendin, je moeder, die heeft toen niet ingegrepen, dan zou je dus via deepfake dat soort van kunnen her...

ML Maar dat is dus met het idee dat omdat je het dan herbeleeft en ziet, dat je brein het dan zo verwerkt.

NYD Ja zoiets, dat zag ik in de documentaire... die ik net noemde. Ik heb nog niet de naam genoemd van Welmoed Sijsma, maar hoe heet het... De documentaire die heet Welmoed en de seksfakes, heb ik het nu ook even bij naam genoemd. Dus je kan het dus wel positief kunnen inzetten, maar ik zie er eigenlijk heel weinig positieve kant aan. En wat blijkt dus, 96 procent van de deepfakes

ML ja

NYD is porno. Dus daar wordt het gewoon grotendeels voor gebruikt. En dat zijn vrijwel altijd video's waarin vrouwen het slachtoffer zijn.

ML Ja, en

dan het overige zal dan ook wel zijn, dus politici die dingen zeggen.

NYD Of een beetje zo'n grappige, je hebt dan hele bekende acteurs... die dan een beetje grappige dingen gaan zeggen of zo. Daarvoor kan het natuurlijk ook gebruikt worden.

ML Ja en het kan natuurlijk, dingen kunnen relatief onschuldig zijn, maar het is gewoon, ja je moet het niet willen.

NYD Nee dat denk ik ook. En dan specifiek als je het hebt over porno deepfakes, dat is weer een classic voorbeeld van de toe-eigening van het vrouwenlijf. Dus een vrouw die heeft daar zelf geen toestemming voor gegeven, die is dus niet gewillig en je maakt iemand dan dus wel gewillig en dat is iets super fucked ups natuurlijk. Er zit een ding in van, oh jij wilt niet? Dan ga ik zelf wel zorgen dat jij precies doet wat ik wil via deze deepfake.

ML Ja, nee, het is echt goor.

NYD Het is controle hebben over iemand. Ja, en dus iemand eigenlijk alles kunnen laten doen tegen jouw zin in.

ML Gadverdamme, hoe meer ik erover nadenk, hoe goorder ik het vind.

NYD En er zit dus ook wel echt een vernedering aspect in.

ML Ja, zeker.

NYD Op het moment dat zo'n video van jou gemaakt wordt, is dat voor jezelf heel intens, maar ook bijvoorbeeld voor je omgeving natuurlijk. Zoals Welmoed laat op een gegeven moment ook aan haar moeder zien. Nou, die kijkt eigenlijk meteen weg en haar vader wil het überhaupt al niet zien. Het is wel nep, maar dat maakt eigenlijk dus niet meer uit op het moment dat je het ziet.

ML Ja, nee, want dan zit gewoon jouw hoofd erop en jij bent het.

NYD En hoe beter deze video's worden, doordat AI beter wordt, doordat de technieken makkelijker ook te bereiken zijn.

ML En daar sta je dan zeg maar met zo'n video waarvan nou ja jij kan mensen vertellen dat het niet waar is maar je moet al die mensen vertellen dat het niet waar is.

NYD Ik vraag me ook bijvoorbeeld af of mijn ouders weten dat dit bestaat.

ML Precies.

NYD Ik heb geen idee of ze weten dat Deepfake iets is wat bestaat. Ja, dat is heel heftig. Nou is dus de eigenaar van dit platform, die is anoniem, die wil anoniem blijven en die komt eigenlijk ook nooit, die gaat niet in gesprek met de media. Hij heeft één keer wel met BBC gesproken, toen heeft hij gezegd dat hij dus ordinary women, dat hij dat dan niet oké vindt, daar trekt hij een soort lijn, dus de gewone vrouw, maar dat die bekende mensen,

ML Hou op...

NYD influencers of politiek types of noem maar op, dat hij dat dan dus wel vindt kunnen of dat hij dat te verdedigen vindt,

ML want??

NYD ze zijn gewend aan negatieve media en ze kunnen het makkelijker van zich af laten glijden, ze kunnen er beter mee omgaan. In het brein van deze man is dit iets wat is. Hij zegt ook, I don't really feel consent is required, it's a fantasy, it's not real. Oftewel, ik heb dus niet het gevoel dat consent of toestemming dat dat vereist is, want het is een fantasie. Het is niet echt.

ML Ik denk nu echt wat als er van deze vent een deepfake zou rondgaan... waarin hij compleet vernederd wordt, helemaal kapot gemaakt wordt in die film. En dat dat gewoon helemaal...

NYD Kijk maar wat je er dan van vindt. En hij heeft dus ook de vraag gekregen of hij het fout vond wat hij doet. En dan geeft hij toe dat een deel van hem wel een beetje in ontkenning is... over de impact die deepfake-porno heeft op slachtoffers. En dat zijn vrouw niet weet wat voor werk hij doet. "Ik heb het mijn vrouw niet verteld, ik ben bang wat voor effect het op haar zou hebben."

ML Meid, dan weet je toch gewoon al dat het niet oké is? En wat als er... Nou ja, god, ja.

NYD Wat het dus ook nog is, is dat ik het nu natuurlijk over BN'ers heb. Dankzij de BN'ers is het dan nu vol in het nieuws. Maar dit is natuurlijk helemaal niet een BN'er probleem alleen maar. Kijk, het "voordeel" tussen de grootst mogelijke aanhalingstekens is dat er van BN'ers veel beeld is. En dan is het dus makkelijker om deepfakes te maken. Maar in principe kan je dit dus doen met iedereen. Er zijn ook plekken waarop je dus kan vragen aan deepfake content creators voor een x-aantal euro wil je van mij een deepfake maken aan de hand van deze beelden? En dan is er een deepfake content creator die zegt het is me laatst gelukt met een opgenomen zoom call. Dus hij had al genoeg aan een zoom call video die opgenomen wordt en als hij lang genoeg beelden heeft van iemand die recht in een camera kijkt, dan kan die er al wat mee. Geeft die toe. Dat is ook in het artikel.

ML En het is natuurlijk echt niet iets wat beperkt gaat zijn tot BN'ers, want kijk het blijft zo dat voornamelijk vrouwen, die kunnen gewoon echt gechanteerd worden met dit soort beelden, want het is nog steeds iets waar je je voor schaamt als het online komt. Je wilt het niet. **NYD** Waarvoor je ook echt geshamed wordt natuurlijk. Los van of je er zelf voor schaamt, het wordt ook echt op die manier gebruikt.

ML Je wordt er op jou geplakt, je weet niet hoe de wereld erop reageert. Mensen gaan dingen over je denken. Het heeft grote gevolgen, ook al zou dat niet zo moeten zijn. Het vrouwenlijf wordt nog altijd geseksualiseerd... en dat kan dus gebruikt worden als een soort chantage-middel.

NYD En het wordt dan misschien ook wel nog persoonlijker, he? Dus een beroemd iemand versus je ex-vriendin, je buurvrouw, iemand die jou af heeft gewezen.

ML En hier kom je ook weer terug bij als je het hebt over de mechanismes bij femicide, dat het altijd gaat over een man die boos is of die niet aan kan dat een vrouw bij hem weg wil of een eigen pad kiest. En dit is natuurlijk ook zo'n middel waarmee ze dan denken, hopen, zo'n vrouw macht uit te oefenen of te vernederen.

NYD Ja, kan..

ML Dit is echt ook weer zo'n middel wat gewoon helemaal uit de hand gaat lopen.

NYD Ja, sowieso vind ik het best wel die hele... Je ziet nu ook veel AI-gegenereerde foto's, video's. Dus niet zozeer alleen deepfakes, maar in het algemeen kunnen we beeld steeds minder vertrouwen. En dat vind ik ook een heel eng gegeven want ja, wie, wat zien wij weet je al wij kunnen misschien nog wel onderscheiden hoe of wat. Ik zag nu weer allemaal facebook plaatjes dat ik dacht ja dat voor mij is dit obviously nep maar zien mijn ouders bijvoorbeeld ook dat het nep is, weet je wel.

ML Ja en maar in tegelijkertijd..

NYD We zijn nog niet getraind erin.

ML Ja maar dus, plaatjes die wel echt zijn worden dan weer gequestioned. Want je hebt aan alle kanten.. Ik bedoel, complottheorieën ontstaan ook.. Het voorbeeld hier is William en ..

NYD Kate Middleton.

ML Waar dan nu allemaal theorieën over

NYD Wacht. Heet je nog Kate Middleton?

ML Nee, Prinses Catherine.

NYD Sorry, Prinses Catherine!

ML Ik ging echt opzoeken, Prinses Catherine? Wie is dat dan? Maar dat is dus Kate Middleton. Ik snapte helemaal niks. Maar! Er zijn nu allemaal theorieën omdat zij al een hele tijd niet in het openbaar te zien is. Nu is ze sinds lange tijd gespot op een markt en er gaan beelden van rond. Nu zijn mensen dat massaal aan het debunten en zeggen dat zij het niet is. Dus je ziet al gewoon dat mensen...

NYD Er was ook een foto van haar met haar gezin gedeeld door het Britse Koningshuis.

ML En dat is helemaal bewerkt en teruggetrokken door allerlei grote...

NYD Ja, dus de vraag is ook wat er gebeurt. Het is dus beeld waarvan we heel lang met z'n allen de overtuiging hadden... dat als we foto's zien, dan weten we dat het echt is. Als we beeldmateriaal hebben, al helemaal, als iemand op camera iets zegt, want een foto kan je natuurlijk nog een beetje zelf invullen.

ML Ja, want video is daarin dan dus weer een soort van betrouwbaarder in je hoofd.

NYD Ja.

ML Maar ik merk ook, want kijk, ik volg dat Kate Middleton, oh my god, waar is ze, op Twitter heel erg. En ik merk gewoon dat ik heel selectief word ook, weet je wel. Ik wil dan een soort van mee in die complottheorie van oh, er is iets.

NYD Ja, omdat je het dan juicy vindt.

ML En dan vind ik het juicy, ja, maar ik bedoel, zo werkt het menselijk brein, denk ik dus ook, want dan zie ik dus zo'n foto van hen op die markt en daar allemaal dingen onder van nou, ze is het niet. Maar dan zie ik een foto van Buckingham Palace waar de vlag half stok zou hangen. En dat er iets aan de hand is. En dan denk ik, oh, de vlag hangt half stok. En dan even later..

NYD Nou, sowieso is dit een prima casus voor onderzoekers om te kijken hoe de verspreiding van fake news werkt. Want er wordt van alles gezegd, mensen gaan er volledig in mee. Oh, de BBC staat klaar om een statement te geven en dat wordt dan echt door iedereen ook volledig geaccepteerd als de waarheid. Wanneer komt het? We zijn al zoveel uur verder, waar blijft het? Ja, het is best creepy hoe snel dat gaat.

ML En ook, ik ben nu een podcast aan het luisteren over de over de trials van Johnny Depp en Amber Heard en zo. En daar is natuurlijk, daar zijn, ik denk dat je het wel met zekerheid

kan zeggen, daar is een enorme internetactie opgezet. Zeg maar pro-Johnny Depp tegen Amber Heard. Dat wordt nu ook echt onderzocht en bevestigd. En ook daar zijn er, ik weet niet of je het deepfakes kan noemen, maar het zijn wel echt bewerkte video's van dingen die ze dan gezegd zou hebben en dat is dan niet zo. Dus er gaat heel veel fake nieuws rond.

NYD Heb je ooit uitgelegd wat een deepfake is, zit ik nu opeens te bedenken? Omdat jij nu net zegt dat dat geen deepfakes zijn.

ML Ja, ik weet dus niet wat het is.

NYD Een deepfake is dus, je hebt een pornovideo, in het geval van pornovideo, en dan zet je er dus een hoofd op, op een ander lijf. En dan kan je dus dat hoofd, als je genoeg beeldmateriaal, als je genoeg input hebt, kan je dat hoofd dus op zo'n manier laten bewegen, dat het lijkt alsof het echt is. En misschien dat het vanaf daar dan ook zelfs het hele lijf kan zijn, maar volgens mij is het nu vooral nog het hoofd dat ze erop plakken. **ML** En dan, deepfakes zijn dus een manier op het internet om mensen het idee te geven dat iets de waarheid is. En dat is dan niet.

NYD Je kan een video van ons maken waarin wij super anti-feministische dingen heel overtuigend zeggen. En dan lijkt het alsof we dat echt gezegd hebben.

ML En als je dus kijkt naar die trials van Amber Heard en Johnny Depp, Daarin zie je gewoon hoe erg de publieke mening tegen haar is gemanipuleerd door een actie. En dit gaat ook heel erg over bots en over nep-tweets.

NYD Wij zijn zo anti-social media langzaamaan aan het worden.

ML Ja ik hoor mezelf gewoon..

NYD Eerst al op die scholen en dat die kinderen allemaal zeggen... we haten feministen, want feministen haten mannen. En dat is het enige wat we zien op social media.

ML Er is gewoon zoveel fake nieuws. En die porno-deepfakes zijn daar ook weer een onderdeel van. En het is zo fucked up dat je - als vrouw voornamelijk- nog gechanteerd kan worden daarmee.

NYD Nou en het ding is natuurlijk, je hebt een systeem of patronen die discriminerend zijn, die mensen achterstellen, die mensen oprecht of bewust vernederen, et cetera. Dat hebben we in de niet-digitale wereld, dus hebben we het ook in de digitale wereld.

ML En daar wordt al een heel slim gebruik van gemaakt.

NYD Het verspreidt zich heel snel. Je hoeft niet altijd alles op social media af te schuiven. Dat heb ik echt geleerd, lieve docenten die luisteren tijdens mijn nieuwe media.

ML Nee, dat is ook zeker zo. Maar we denken nog niet kritisch genoeg.

NYD Misschien niet. Maar ook tegelijkertijd; wij weten natuurlijk ook te weinig ervan hoe groot het probleem dan echt is. Maar het lijkt me wel echt een probleem!!

ML Ja, maar we moeten het uiteindelijk weten, want we zijn internet-savvy toch?

NYD Ik denk nu wel vaak met beelden dat ik het zelf ook niet echt meer weet. Ik zit wel vaak van die draadjes te lezen met zo herken je dat een foto nep is, dan denk ik nou, goed.. ja. Je jezelf er best een beetje in moet trainen.

ML Wel even een shout-out naar Stella Bergsma, want die had een post gemaakt over dat er een deepfake van haar rond gaat. En zij wilde het gewoon opengooien. Dus zij heeft de...

NYD Dat dit gebeurt?

ML Dat dit gebeurt en...

NYD Maar dat zijn dus nu heel veel BN'ers die zich daar nu openlijk over uitspreken.

ML En dat lijkt me heel goed.

NYD En dat is ook wel dapper, want dat betekent ook dat op het moment dat je dit gaat vertellen in de media, met naam en toenaam, van dit gebeurt van mij.. ja, dan kunnen mensen die beelden natuurlijk ook actief gaan zoeken.

ML Ja, en dat zullen ze ook doen.

NYD Want ze weten dan dus van het bestaan van die beelden omdat er meer media aandacht voor is. Dus dat is ook dapper dat mensen dat doen. En mocht het je overkomen, schakel alsjeblieft hulp in. Je kan ook aangifte doen.

ML Het is strafbaar.

NYD Het is hartstikke strafbaar. Dan gaan we door naar onze sponsor en ik geef eventjes een korte content warning, want we gaan aandacht vragen voor de nacht tegen seksueel geweld komt in de reclame die zo komt ter sprake. TUNE.

SPONSOR PLAN INTERNATIONAL

NYD Doooor naar onze sponsor: Plan International. Een ontwikkelingsorganisatie die zich in meer dan 80 landen wereldwijd inzet voor kwetsbare kinderen, met speciale aandacht voor meisjes en jonge vrouwen.

ML In de nacht van 20 op 21 april organiseert Plan International de Nacht Tegen Seksueel Geweld. Tijdens deze nacht wordt er een wandelingtocht georganiseerd van 20 kilometer door Amsterdam, en op die manier vraagt Plan International aandacht voor de enorme toename van seksueel geweld tegen meisjes en jonge vrouwen wereldwijd

NYD Het is een onderwerp dat hier vaak voorbij komt in de podcast, omdat het nog zo ontzettend veel en vaak gebeurt en er soms maar weinig actie ondernomen lijkt te worden om er wat tegen te doen.

De cijfers zijn verschrikkelijk - wereldwijd heeft 1 op de 3 vrouwen te maken gehad met seksueel en/of fysiek geweld en 83% van de Nederlandse meisjes tussen de 15 en 25 jaar heeft ongewenst seksueel gedrag in de openbare ruimte ervaren

ML Seksueel geweld en intimidatie - of de angst daarvoor - hebben vergaande, vaak levenslange gevolgen voor meisjes en vrouwen over de hele wereld. Zo mijden meisjes uit angst voor aanranding bepaalde plekken of het openbaar vervoer en stoppen veel van hen zelfs met school of werk omdat de weg erheen onveilig is. Niet zelden resulteert verkrachting in ongewenste zwangerschappen, onveilige abortus en seksueel overdraagbare ziektes.

NYD De Nacht Tegen Seksueel Geweld vraagt aandacht voor dit onderwerp. Deelnemers halen geld op voor projecten gericht op de bescherming van meisjes en jonge vrouwen in de landen waar Plan International werkzaam is. Seksueel geweld en intimidatie beperkt hen enorm in hun bewegingsvrijheid en kan tot levenslange fysieke of psychische trauma's leiden

ML Doe mee tijdens de Nacht Tegen Seksueel Geweld op 20 april, schrijf je in met een team of individueel op nachttegenseksueelgeweld.nl, zoek sponsors en loop meeeee

NYD je vindt de link ook in de beschrijving van deze podcastaflevering

TUNE MUZIEK

NYD Gaan we door naar de yes?

ML Ja.

NYD Dat jij dan de yes moet hebben in deze helle week?

ML In deze kuttijd.

NYD Het is sowieso een kuttijd, dus het maakt niet meer uit.

ML Ik ga naadloos over het verhaal waar jij je eindigde.

NYD Ja! Aangifte doen.

ML Dus ik ga het wel even hebben over zedenzaken. Officieel aangenomen is de nieuwe wet Seksuele Misdrijven, die per 1 juli ingaat en de Eerste Kamer heeft daarmee ingestemd. Dus dat is top. Het is belangrijk en ik zou het ook wel echt een win willen noemen, vooral cultureel gezien. Want aanpassingen doen aan een wet of een wet omgooien heeft altijd haken en ogen, want het strafrecht is nooit super simpel.

NYD Langzaamaan worden wij strafrechts-pro's.

ML Ja, maar echt, want het is gewoon altijd veel genuanceerder dan je denkt. Maar goed, heel eventjes een samenvatting. De Oude Zedenwet van Nederland was heel ouderwets nog. We hebben in aflevering 143 strafrechtadvocaat Zahra Boufadiss te gast gehad. Zij vertelde toen de oorsprong van die wet, die ligt ergens in de jaren 20 van de vorige eeuw. Er

zijn wel aanpassingen geweest aan die wet, bijvoorbeeld dat verkrachting binnen het huwelijk erin werd opgenomen. Dat dat iets was wat kan.

NYD Dit was in de jaren 90, hè?

ML Ja, en daarvoor kon het dus niet dat je binnen het huwelijk verkracht werd.

NYD Volgens de wet kon dat niet nee.

ML Nee, het kan natuurlijk, maar volgens de wet kon dat niet. Maar in de kern is de zedenwet altijd vrij ouderwets geweest. En nu is die hele wet omgegooid. En zitten we dus met de wet seksuele misdrijven. Wat is er veranderd?

Bovenop wat nu al strafbaar is, stelt de nieuwe wet het volgende ook strafbaar: seksueel contact hebben met iemand tegen zijn of haar wil. Dus je bent strafbaar als je weet of had moeten weten dat de ander niet wil.

NYD Ja, zonder tegenstribbelen, toch?

ML Er hoeft nu niet meer per se, dat was hiervoor, sprake te zijn geweest van dwang, geweld of bedreiging.

NYD Ja, precies.

ML En daar hoeft je dus ook niet per se meer bewijs voor aan te leveren, want dat was eerst verplicht.

NYD Ja, en op het moment dat je dan de freeze-reactie hebt, die heel veel mensen hebben als ze dit meemaken...

ML Dus als je bevriest, en dat is gewoon een hele natuurlijke reactie, maar de wet vertelde dat dat eigenlijk helemaal niet kan, want als je verkracht bent dan zouden er sporen zijn van geweld, die zijn hier niet, want je bent bijvoorbeeld bevroren geweest, dus je bent niet verkracht. Of we moeten de zaak seponeren. En dat is natuurlijk fucking pijnlijk voor slachtoffers. Dus in die zin heel goed dat dat is aangepast en dat geweld is dus nu niet meer nodig om te bewijzen. Seksuele intimidatie zowel offline als online is nu strafbaar. Nou ik denk dus dat daar ook de deepfakes onder andere ook...

NYD Ja die zaten er geloof ik al in, want je mag al niet zomaar materiaal verspreiden.

ML Het is natuurlijk ook een soort identiteitsfraude of zo.

NYD Ja, ik had die wet opgezocht, artikel 139h, als ik het goed onthoud. Daar staat het al in en daar vielen de deepfakes ook al onder.

ML Dat is goed en terecht. En volwassenen die seksueel getinte berichten sturen naar kinderen, seks-chatting, dat mag ook niet meer, stond er niet in.

NYD Ja. En voor de duidelijkheid, soms staan dingen niet letterlijk in de wet, maar dat wil niet zeggen dat ze niet als strafbaar waren, want dan heb je jurisprudentie. Het is ook niet zo dat het hiervoor allemaal maar mocht en kon en oké was en jodelahieheeeee, maar meer van het stond nog niet zo in die wet-tekst. Dat is dus die culturele omslag dat het er nu wel letterlijk in staat.

46.08 TOT HIER :)

ML Ik denk dus dat je het voornamelijk als een culturele omslag moet zien, want nu, in de wet, wordt je als slachtoffer dus veel meer serieus genomen. Dat is wat er aan de hand is.

NYD Het is een signaal naar de samenleving ook.

ML De definitie van verkrachting is uitgebreid, dat is ook een verandering. We hadden het net al heel eventjes over dat je dus niet meer hoeft te bewijzen... dat er dwang, geweld of bedreiging was. Maar als je dat wel kan bewijzen, dan kan dat leiden tot een zwaardere straf. Dus het is nog steeds wel gewoon iets wat zinvol is om te laten zien, als dat kan. En als degene die de seks initieert had kunnen weten dat de seks tegen de zin was, dan ben je strafbaar. En daar hebben we het over gehad met Tara, want het is natuurlijk... wie initieert wanneer de seks. We hebben het in dat gesprek ook over van, ja, het gebeurt in het café waar je zit. Is het dan zo dat degene die de seks initieert altijd de schuldige blijft?

NYD Ja, en wanneer initieer je. Welke daad of actie, woorden, blik, haarbeweging zou moeten wijzen op dat was duidelijk seks initierend?

ML Ja, dus eigenlijk het hele grijze gebied van consent, grenzen en wensen wordt nu in een paar zinnen in de wet gezet. En je moet aanvoelen, je moet signalen oppakken en het moet duidelijk zijn. Het werkt natuurlijk niet altijd zo als het gaat over seks. Consent is natuurlijk belangrijk. Het is natuurlijk belangrijk dat alle partijen, iedereen, blij is. Dat is zo, maar tegelijkertijd is de communicatie natuurlijk anders... dan wanneer we gewoon door de wereld lopen en het is niet seksueel. Dus het ligt gewoon allemaal net wat... Ik snap ook wel dat advocaten en rechters denken, wat moet je hier nou mee?

NYD Ja, daar kom je misschien zo nog, maar het verandert de bewijslast ook niet.

ML Nee, daar komen we inderdaad van op. Een verkrachtingszaak kan ook niet meer verjaren.

NYD Dat vind ik echt wel heel goed.

ML En dat is ook echt zo'n duidelijk signaal naar slachtoffers, we nemen jullie serieus. Er is dus meer oog dat het lang kan duren voordat de slachtoffer met een verhaal naar buiten treedt. Je doet het misschien niet uit schaamte of angst niet geloofd te worden, of je drukt het weg, of je hebt...

NYD Ja, er zijn heel veel redenen. Er zijn zoveel redenen om er niet mee naar buiten te komen. Het was natuurlijk eerst een soort van waarom heb je het niet eerder gezegd, hoezo kom je er nu pas mee? En dat dat nu in de wet staat, het kan niet meer voor jaren, je kan anytime hiermee naar buiten komen, is top. Dus al met al zou ik zeggen goede zaak. Ook die erkenning voor de freeze-reactie, dat het gewoon duidelijk is dat je dus ook kan

bevriezen als slachtoffer. Ik dacht eigenlijk het is gewoon fijn dat deze wet niet meer victim blamed.

NYD Ja.

ML Dat is het eigenlijk.

NYD Ja, dat het in de tekst niet meer...

ML In de tekst wordt er niet gevictim blamed. Het is gewoon heel erg van... we hebben gekeken naar wat slachtoffers doormaken... en we hebben geprobeerd om ze enigszins te faciliteren in wat ze voelen en hoe het werkt, en hier is de wet. Groetjes.

NYD Ja, en het is ook, kijk, als advocaat of als rechter snap ik wel heel goed hoor, dat je denkt van ja, what the fuck. Tegelijkertijd drukt het je ook met je neus op de feiten van dit is eigenlijk wel ook hoe we naar seksueel geweld moeten kijken dat het in al deze vormen bestaat. En dat is ook goed dat rechters en advocaten daar met hun neus, weet je wel...

ML ...bovenop worden gevoed.

NYD Ze zijn zich daar misschien al hartstikke van bewust, dat weet ik niet.

ML Ja maar... *stamelend*

NYD Ja maar misschien dat er ook bij rechten en advocaten toch een idee is van ja maar je had een buiktruitje aan en je had niet gezegd dat je...Ik weet het niet, hè?

ML Of dat monster in de bosjes...

NYD Zij maken ook onderdeel uit van een samenleving met stereotype denkbeelden en zo, dus ja, I don't know.

ML Ja, en het is natuurlijk zo... Kijk, het is fijn dat het nu opgenomen is in de wet, alleen de wet, zeker strafrecht, is een soort eindstation natuurlijk. Het is een soort... Dit mag jij echt niet doen.

NYD Dat heeft Zahra natuurlijk ook gezegd. De wet is er niet bedoeld als... Het is een eindstation.

ML Ja, en als je mensen doorwee en waarde wilt meegeven en als je wilt dat de samenleving goed met elkaar omgaat en respectvol. En dat seksueel grensoverschrijdend gedrag niet veel voorkomt, dan moet je dat natuurlijk op allerlei manieren al van kind af aan meegeven.

NYD Net zoals je kan altijd roepen, strenger straffen, strenger straffen. Ja, oké, dan heeft iemand alles al gedaan en dan wordt hij strenger gestraft, and then what?

ML Ja, precies. Hier hebben we het natuurlijk ook over gehad... in het gesprek met Rinke Verkerk over kindermisbruik. Op het moment dat een dader verketterd wordt en alle bruggen worden verbrand... en we motten je niet en we sluiten je op... en trouwens hogere straffen zijn ook onderdeel van de wet Seksuele Misdrijven. Als je veroordeeld wordt voor verkrachting, daar staan nu hogere straffen dan eerst.

NYD Ja, en ook strafstrafverbod en zo, toch? Maar daar was Zahra het ook toen niet helemaal mee eens, hoor.

ML Nee, precies.

NYD Omdat je die rechter toch de vrijheid moet geven om daar zelf een oordeel... Maar goed, ja.

ML Ja, en uit onderzoek blijkt ook dat opsluiten... Het voelt misschien als voldoening voor slachtoffers of voor de samenleving. Zo van daar zijn we dan van af, maar uiteindelijk ben je er dus niet van af, en werkt het je dus ook alleen maar tegen? Want een verketterde dader die door de hele samenleving wordt uitgespuugd, wat denk je dat die gaat doen?

NYD Ja, het is gewoon lastig.

ML Het is gewoon lastig, en ik vind het ook gewoon altijd weer... Ik heb nu weer een NOS-artikel gelezen waar Yeşilgöz aan het woord komt. Die zegt altijd hogere straf, hogere straf, hogere straf.

NYD Die komt ook over die deepfakes aan het woord. Het is strafbaar, twee jaar zelfs straf. Ja, het is heel goed dat het strafbaar is, maar het is niet de uiteindelijke manier om me tegen te gaan, om te roepen van: "straf".

ML Ja, zet het in de wet, allemaal prima, maar ga dan ook zorgen dat er op allerlei andere plekken die boodschap uitgedragen wordt, en niet doen alsof we met z'n allen... Want seksueel geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag is gewoon een heel groot probleem. Het zijn niet de uitzonderingen die dat doen.

NYD Ja, en de wet of het recht, rechtspraak, is er uiteindelijk toch niet voor de slachtoffers. De verdachte wordt daarin beschermd, als in, als er niet genoeg bewijs is. Dan kan iemand niet veroordeeld worden en dat is iets wat goed is. Alleen dat is in de zedenzakenwereld iets heel pijnlijks, omdat het heel vaak gaat over twee mensen in een ruimte waar niemand bij was. Daarom beschermt onze rechtspraak eigenlijk rond dit thema de daders. Maar dat zijn dus niet altijd daders, dat zijn verdachten. Dus dit is een heel ingewikkeld thema. En die bewijslast dus, want daar gaan we nu heen?

ML Ja, daar gaan we nu al heen. ga maar. Go.

NYD ...die gaat niet veranderd worden. Het is niet zo dat je naar de politie kan gaan en zeggen dat dit gebeurd is. En dan wordt iemand tien jaar opgesloten, want we zijn lekker streng aan het straffen. Zo werkt het natuurlijk niet.

ML Nee, want je moet qua bewijslast je eigen verklaring hebben. Waarschijnlijk staat de verklaring van de andere er tegenover van: "Ik heb het niet gedaan.

NYD Grote kans.

ML En je moet nog iets van aanvullend bewijs hebben. Dat heeft Zahra ook uitgelegd, dat is wel een soort van verruimd. Het kon dan bijvoorbeeld wel dat, als een slachtoffer meteen na dat er iets vreselijks gebeurd was een vriendin had ge-appt of zo, dat is uiteindelijk ook haar

eigen bericht, dat kan dan bewijs zijn. Maar uiteindelijk is het dus nog steeds zo, maakt niet uit wat er nu in de wet staat, dat dat heel erg lastig is, en dat de politie dan ook zegt van: “Hier kunnen wij niks mee.” En dat de zaak geseponeerd wordt en dat er dus geen vervolging is.

NYD En als je het over politie hebt: capaciteit...

ML Ja, want er moeten nog 25.000 agenten ook nog voor 1 juli een soort training door, en er moeten mensen opgeleid worden en er moet meer... professionele of gespecialiseerde zedenpolitie komen.

NYD Ja, want die zedenzaken blijven op de plank liggen. Dus dat vind ik ook... dan zegt Yeşilgöz zo over die deepfakes: “Ja, doe aangifte.” En dat is ook zo, doe aangifte. Maar, tegelijkertijd: zorg dat er bij de politie mensen zitten die jou serieus nemen, die je niet uitlachen, die niet zeggen van: “Meisje, het valt wel mee, wat kom je nou zeuren?” Want dat is natuurlijk ook echt een enorme barrière die er is om aangifte te doen. Maar vervolgens, als het blijft liggen omdat de capaciteit er niet voor is, ja, ook lastig.

ML Ja, dus het is gewoon een hele genuanceerde yes, maar ik ben blij dat het er allemaal in staat. Het is echt goed dat de wet zelf niet meer victim blamed. Ja, dan heb ik nog wel een aanvullende kleine yes. En dat is dat, en eigenlijk een beetje in het verlengde hier van: slachtoffers meer zien en meer centraal stellen. In Amsterdam-West komt een inloophuis voor slachtoffers van seksueel geweld. Slachtoffers kunnen daar alle hulp krijgen die ze nodig hebben. En daar zit dus ook echt alles. Een compleet hulpaanbod op één plek. En dat is uniek in Nederland. Het wordt deze zomer geopend. En het inloophuis is van het Centrum Seksueel Geweld Amsterdam-Amstelland. En daar vind je dan als slachtoffer medische, forensische, psychische en juridische hulp. Nou ja, als jij dus een ongewenste seksuele ervaring hebt meegemaakt.

NYD En dat dit dan dus nog niet bestond...

ML ...is weer een no.

NYD Nou ja, het is zo'n groot onderwerp. Waarom is het niet heel normaal om op heel veel plekken zo'n centrum te hebben waar alles bij elkaar zit? Soms denk ik ook, het is ook niet hogere wiskunde. Want je kan heel erg zo vervallen in het is zo'n groot probleem, ik weet niet waar ik moet beginnen of zo. Maar dat zo'n centraal punt nog niet bestond.

ML Of in ieder geval één aanspreekpunt, één persoon die jou gewoon precies....

NYD Net als met die stalking-zaken natuurlijk.

ML Je wordt gewoon als slachtoffer van, ik denk deepfakes, van seksueel grensoverschrijvend gedrag, van stalking, je wordt van het kastje naar de muur gestuurd en dan is zo'n inloophuis... Ja, laagdrempelige hulp en nazorg en bescherming. Je hebt het gewoon nodig en je bent slachtoffer. Waar zijn die huizen met de open armen? En dan van kom maar hier, wij helpen je. Ik ben blij dat er in ieder geval eentje is.

NYD Ook zonder dat er dan de straf uitgedeeld hoeft te worden, kan je dan wel al zeggen: “Wij geloven jouw.” En dan hoeft er dus niet meteen al allerlei strafrechtelijke, maar gewoon iemand zien en iemand horen en iemand... Vertel het maar.

ML En ook als je het hebt over... Want op het moment dat jij slachtoffer bent, dan is de reactie van de samenleving... en zeker als het dus een victimiserende reactie is van de samenleving...

NYD Dat het heel vaak is.

ML Ja, dat is heel vaak. Is net zo heftig als de nare seksuele ervaring zelf, zo'n beetje.

NYD Ja, dat is ook wat Iva Bicanic ook altijd maar blijft herhalen.

ML Dus alleen al zorgen dat dat weggenomen is, en zorgen dat je gewoon ergens terecht kan en gezien wordt, dat gaat al honderduizend oplossen.

NYD En als wij dat dan als luisteraars van deze podcast, als makers van deze podcast, dat ook allemaal doen? Want het is natuurlijk niet alleen een plek waar je heen kan, dat moet gewoon iedereen...

ML Ja, iedereen moet luisteren en serieus nemen.

NYD Ja, dat zou iedereen moeten doen.

EINDTUNE

NYD Dit was aflevering 176! Shownotes vind je op damnhoney.nl/aflevering-176. En in de loop van de week verschijnt daar ook het transcript. Vergeet niet, je kan kaartjes winnen voor sence city!

ML Ja, op Insta checken en Petje af checken. Daniël van de Poppe bedankt voor de edit, Liesbeth Smit love you voor de website en Lucas de Gier de jingles zijn weer heerlie.

NYD Bedankt transcriptteam: Marleen, Marlou, Marloes, Elise, Evq, Barbara, Joan, Fenna, Sabine, Meike, Laura, Lisanne, Rivka, Sabine en Hannah... Ik moest even ademhalen. Dankjewel allemaal.

ML Ja heel erg bedankt love you. Ja wij gaan nu nog even de bonuspodcast aanzwengelen ‘Je doet het er maar mee’. Misschien ga ik huilen, misschien ook niet. We weten het nooit. Tenminste, je weet het als je ons steunt vanaf 1 euro per maand

NYD Er wordt veel gejankt. Dat kunnen we je wel beloven.

ML En het is ook wel echt zo dat we het wel en wee van onze levens vertellen, dus ik kan niet niet praten over wat er aan de hand is. petjeaf.com/damnhoney

NYD Marie Lotte zoekt een huis.

ML Ik zoek een huis, please let me know. Stuur een DM, stuur een mail, maakt niet uit. love you.

NYD Of niet, ja jawel.

ML Ja, dat huis wel. De rest mag je dan zelf weten.

NYD Zelf weten.